

Víno, žena, zpěv a smrt

RADIM KOPÁČ

Bogdan Trojak pařil k nejjasnějším hvězdám zdejší poezie kolem roku 2000. Zazářil hned debutem *Kunim štět-cem* (1996). Za druhotinu *Pan Twardowski* vyfasoval Cenu Jiřího Orteny (1998), za čtvrtou sbírku *Strýc Kaich se žení* v roce 2005 pak Magnesii Literu. V jednatřiceti letech přišel „sebraný spis“ *Kumštikabinet* – a potom dekáda autorského mlčení.

V mezičase zkusil Trojak, ro-dák ze slezského Těšína, prózu a knížky pro děti. Za titul *Safiro-ví leďňáčci a Glutaman* si připsal další Literu (2020). A taky intenzivně vinařil – nejdřív na Moravě révu vzdělával, pak si otevřel v pražském Karlíně podnik a založil tematický festival. Víno se postupně propadlo i do jeho díla. Jednak motivicky, jednak jistou zpěvností, ladností, harmonií řeči.

Setkání ve věži

Nejdřív psal zdatně fejetony, jak se která odrůda, ročník snoubí s literaturou, jak si barva, vůně, chuť rozumějí s básní. Pak se vinné šlahouny zamotaly rovnou do jeho veršů. Nejnověji do sbírky

Básník Bogdan Trojak v pražské Troji

FOTO MAFRA - MICHAL ŠULA

Uhrwerk, vydané před pár týdny v brněnském Hostu. „Uhrwerk“ je v němčině hodinový stroj, ale i pohyb hodin. Obojí v Trojakově novince rezonuje. Ty básně, formálně rozličné – od dvojverší přes sonet a cyklus po snovou prózu – jsou mistrně psané, odtikávají s neúprosnou přesností, s jemnou virtuozitou. To ale platilo už před sedmadvaceti lety pro Trojakovu prvotinu. Výraz se

tedy zásadně nezměnil, jen se prohloubil, sebejistě usadil. Trojakova dnešní poezie má v sobě navenek něco až magického, čtenář si některé pasáže čte opakovaně, jiné má chuť rovnou deklamovat. Ty verše si totiž berou základní formální živiny z folkloru – z vybroušeného tvaru písně, ze spontánního vyprávění. Co se proměnilo víc, jsou postavy a situace, místo a čas. V prvotině mi-

řil básník spíš do vzpomínek, do paměti své i rodného kraje, častokrát v doprovodu pánaboha, ovšem současný verš pokukuje spíš po budoucím, vyhlíží možné – i nutné. Prím v tom všem hraje motivická trojčlenka víno-ženy-zpěv. V druhém plánu pak kolem krouží smrt.

Víno má jasně vertikální symboliku: ať keř révy, nebo plná lahhev. Vertikality je ostatně v Trojakově novince víc než dost: stromy v lese anebo věž. V jednom snu je právě nejvyšší patro kamenné věže místem klíčového, vyloučeně osudového setkání. Ona prchá věži vzhůru, neboť ji zle nahánějí „pastýřští psi opilí syrovátkou“. On v nejvyšším bodě věže spí, zmožený a poškrábaný, zřejmě odpočívá po zápasu.

Setkání muže a ženy pak startuje novou, hlubší vlnu energie. Poslední oddíl sbírky patří poezii milostné, erotické. A všechno se tady dál děje jakoby snově, pod čarovným, hypnotizujícím příkrovem. Zpěv je to tichý, ale intenzivní, naléhavý. Nic konkrétního, spíš obecnější dojem, že skutečnost dokáže být kouzelná, přeludná, hravá. Když v Karlíně jedné zimní noci sněží a na chodníku lemtá opilec z flašky

pivo, básník vidí víc: „velebný břich“ je povrch Měsíce, na nějž zvolna dosedá vložka jako „stříbrný drobný Armstrong“.

Žlab vyjedené lebky

V prvotině bylo víc světla, v novince je doma noc, jakkoli častokrát rozzářená hvězdami. Trojak vystavuje svého lyrického hrdinu mimo jiné poznání, že „prvním šedivým vousem prosvítá / bílá smrt jako nit“. Vitální energie, nastartovaná jak láskou muže a ženy, tak sepětím člověka se zemí přes keř vinné révy, zná dobře svůj limit. Básník dozrál, zmoudřel. Vyprofiloval se v magického existencialistu. Sbíрку uzavírá text, v němž hodiny naléhavě odtikávají lidský čas snad v každém slovu: „Tak blízko od dlabání kmenů na kolébky / ke žlabu prázdné, vyjedené lebky. // Tak blízko od hlaviček prázdných, co jsou kolíbány, / k dozručelé, duté vosí báni.“ Než čtenář k tomu konci dojde, čekají ho samozřejmě ještě mnohé milníky. Jedním z nich může být sbírka *Uhrwerk*.

Bogdan Trojak: *Uhrwerk*

Brno, Host 2023. 64 s.

.....
Autor je literární a výtvarný kritik